

**Одеський національний медичний університет**  
**Факультет медичний**  
**кафедра професійної патології, клінічної лабораторної та**  
**функціональної діагностики**  
**Силабус курсу**  
**Професійні хвороби**

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Обсяг</b>                 | Всього годин/ кредитів ECTS 90/3,0 (практичні заняття 54 год., СРС 36 год.)                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Семестр, рік навчання</b> | XI-XII семестри VI рік навчання                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Дні, час, місце</b>       | Відповідно до затвердженого розкладу занять кафедри професійної патології, клінічної лабораторної та функціональної діагностики. Форма навчання: денна.                                                                                                                                                 |
| <b>Викладач (-і)</b>         | Д.м.н.,проф.Ігнат'єв О.М., к.мед.н., доцент Панюта О.І., к.мед.н., доцент Опаріна Т.П., к.мед.н., доцент Загородня Л.І., к.мед.н доцент, Ямілова Т.М., PhD з медицини, доцент Прутіян Т.Л., к.мед.н., доцент Волянська В.С.,к.мед.н., доцент Шевченко Н.О.                                              |
| <b>Контактний телефон</b>    | (048)704 78 79                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>E-mail</b>                | <a href="mailto:prof.cl.lab@onmedu.ua">prof.cl.lab@onmedu.ua</a>                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Робоче місце</b>          | кафедра професійної патології, клінічної лабораторної та функціональної діагностики, терапевтичне відділення ООКМЦ,м.Одеса, вул.Суднобудівна,1                                                                                                                                                          |
| <b>Консультації</b>          | Довідки за телефонами:<br>Опаріна Тамара Павлівна, завуч кафедри 0674849012<br>Загородня Людмила Іванівна 0972523354<br>Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи<br>Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. |

#### **КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися очними зустрічами та застосуванням соціальної мережі Internet, Telegram, WhatsApp

**Мова навчання:** українська.

#### **АНОТАЦІЯ КУРСУ**

Програма з «Професійних хвороб» на 6 курсі передбачає вивчення основ професійної медицини за основними її розділами (організація профпатологічної допомоги працюючому населенню, захворювання, спричинені впливом промислових аерозолів, дією хімічних, фізичних

факторів, перенапруження окремих органів та систем) при цьому наголос робиться на вивченні етіології, патогенезу, клініки, діагностики, лікування та профілактики основних та найбільш розповсюджених захворювань працюючого населення.

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є теоретичні знання та практичні вміння та навички з питань охорони здоров'я населення у галузі профпатології; профілактики, діагностики та лікування професійних захворювань людини.

*Необхідні навчальні компоненти (пререквізити і постреквізити):*

- *пререквізити:* медична хімія, біологічна та біоорганічна хімія, медична та біологічна фізика, патофізіологія, патоморфологія, фармакологія, гігієна та екологія, соціальна медицина, організація та економіка охорони здоров'я, пропедевтика внутрішньої медицини, внутрішня медицина, фтизіатрія, дерматологія, психіатрія, наркологія, оториноларингологія, неврологія, травматологія і ортопедія

- *постреквізити:* внутрішня медицина, фтизіатрія, інфекційні хвороби, оториноларингологія, епідеміологія, неврологія, дерматологія, професійні хвороби, онкологія, клінічна фармакологія, організація охорони здоров'я, травматологія і ортопедія, алергологія, екстрена та невідкладна медична допомога, радіаційна медицина.

### **Мета курсу та завдання дисципліни:**

**Мета** курсу опанування здобувачем знань та формування елементів професійних компетентностей з професійної патології, удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

**Основними завданнями** вибіркової дисципліни є:

1. Надання здобувачам базових теоретичних знань з питань організації профпатологічної допомоги працюючому населенню, захворювання, спричинені впливом промислових аерозолів, дією хімічних, фізичних, біологічних факторів, перенапруження окремих органів та систем;
2. Надання знань щодо здійснення аналізу результатів санітарно-гігієнічної характеристики умов праці з розв'язанням питання про професійну етіологію захворювання;
3. оволодіння здобувачами теоретичних знань та практичних навичок проведення клінічного обстеження пацієнтів, встановлення попереднього діагнозу та визначення тактики ведення хворих на найбільш розповсюджені професійні захворювання;
4. здійснення диференціальної діагностики між професійними та непрофесійними захворюваннями, що мають спільні клінічні ознаки, та формулювання клінічного діагнозу;
5. складати плани лікувальних заходів при гострих та хронічних професійних захворюваннях відповідно до затверджених галузевих клінічних настанов та протоколом надання медичної допомоги;

6. надання знань щодо проведення санітарно-гігієнічних та медико-профілактичних заходів з метою попередження розвитку професійних хвороб та їх прогресування; експертизи працездатності.

### **Очікувані результати навчання:**

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати:**

- значення шкідливих факторів виробничого середовища у виникненні професійних захворювань;
- механізми розвитку професійних захворювань;
- діагностичні критерії професійних захворювань;
- принципи лікування, профілактики та реабілітації хворих із професійними захворюваннями;
- принципи експертизи працездатності хворих із професійними захворюваннями.

### **вміти:**

- визначати значення шкідливих факторів виробничого середовища у виникненні професійних захворювань;
- аналізувати дані санітарно-гігієнічної характеристики для визначення зв'язку захворювання з умовами праці хворого;
- вирішувати питання попереднього та періодичних медичних оглядів;
- формулювати попередній діагноз при професійному захворюванні, обумовленому впливом факторів виробничого середовища;
- проводити диференціальну діагностику між професійним і непрофесійним захворюваннями, які мають схожі клінічні симптоми;
- надавати рекомендації з питань реабілітації, працевлаштування, лікування хворих на професійну патологію;
- виявляти ступінь втрати працездатності при професійних захворюваннях, підбирати раціональні види праці для професійних хворих;
- складати план диспансерного спостереження за хворим із професійним захворюванням.

## **ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Курс буде викладений у вигляді практичних занять (54 години) та організації самостійної роботи (36 годин).

**Методи навчання:** словесний, пояснювально-демонстраційний, наочний, робота з книгою, відео-метод, робота в групах, дискусії, розв'язування ситуаційних завдань та ін.

Тематичні плани практичних занять та самостійної роботи розкривають проблемні питання відповідних розділів професійної патології.

Практичні заняття проводять на клінічній базі кафедри. Методика організації практичних занять з професійної патології передбачає необхідність:

- зробити здобувача учасником процесу надання медичної допомоги пацієнтам від моменту їх госпіталізації, обстеження, постановки діагнозу, лікування до визначення професійної придатності;
- оволодіти професійними практичними навичками; навичками роботи в команді здобувачів, лікарів, інших учасників процесу надання медичної допомоги;
- сформувати у здобувача, як у майбутнього фахівця, розуміння відповідальності за рівень своєї підготовки, її удосконалення упродовж навчання і професійної діяльності.

Заняття проводяться з включенням:

1. контролю рівня знань за допомогою тестових запитань та перевірки робочих зошитів;
2. огляд хворих із захворюваннями, що відповідають тематиці заняття, з наступним обговоренням встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини, у відповідності до Національних та Європейських настанов і протоколів;
3. аналіз результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження, передбачених темою практичного заняття;

## **ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Тема 1.** Загальні питання професійної патології. Медичні огляди

**Тема 2.** Методи дослідження в професійній патології

**Тема 3.** Професійні захворювання, що пов'язані з дією промислових аерозолів. Пневмоконіози. Сілікоз. Силікатози (Азбестоз, Талькоз), Карбоконіози (Антракоз). Металоконіози (сідероз). Гіперчутливі пневмоконіози (Бісіноз, Екзогенний алергічний альвеоліт).

**Тема 4.** Пиловий бронхіт. Професійна бронхіальна астма.

**Тема 5.** Професійний туберкульоз.

**Тема 6.** Захворювання, спричинені дією хімічних факторів. Інтоксикація свинцем, тетраетилсвинцем.

**Тема 7.** Професійні нейротоксикози. Інтоксикація ртуттю, свинцем, марганцем.

**Тема 8.** Інтоксикація бензолом, нітро- та аміносполуками бензолу. Професійний токсичний гепатит. Професійна токсична нефропатія.

**Тема 9.** Професійна інтоксикації сполуками, що використовуються при сільськогосподарських роботах

**Тема 10.** Отруєння аміаком. Отруєння чадним газом. Отруєння сірковуглецем. Інтоксикація миш'яковистим воднем

**Тема 11.** Професійні отруєння полімерними матеріалами

**Тема 12.** Професійні хвороби пов'язані з дією біологічного фактора: інфекційного (COVID-19); паразитарного.

**Тема 13.** Професійні захворювання, пов'язані з дією фізичних факторів. Вібраційна хвороба. нейросенсорна приглухуватість.

**Тема 14.** Нейросенсорна приглухуватість.

**Тема 15.** Висотна та кесонна хвороби.

**Тема 16.** Променева хвороба

**Тема 17.** Професійні хвороби, зумовлені впливом електромагнітного випромінювання та ультразвуку, лазерним випромінюванням.

**Тема 18.** Захворювання, що спричинені дією несприятливих факторів виробничого мікроклімату.

**Тема 19.** Захворювання, пов'язані з перенапруженням окремих органів і систем. Професійні дискінезії та радикулопатії.

**Тема 20.** Професійний рак. Невідкладна допомога в професійній патології.

### **Перелік рекомендованої літератури**

1. Професійні хвороби : [підручник] / В.А. Капустник, І.Ф. Костюк, О.М. Ігнат'єв та ін. ; за ред. проф. В.А Капустника, проф.. І.Ф. Костюк. – 5-е вид., переробл. і допов.- К., : ВСВ «Медицина», 2017.-536 с. + 4 кольор. вкл.
2. Occupational diseases / V. A. Kapustnik, I. F. Kostyuk, H. O. Bondarenko et al.;edited by V. A. Kapustnik, I. F. Kostyuk. – Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2018. – 416 p.
3. Професійні хвороби : навч.-метод. посібник для сам. роб. студ. / О.М. Ігнат'єв, К.А. Ярмула, О.І. Панюта, Л.І. Загородня. – О., 2015. – 56 с.

4. Токсикологія аерозолів : монографія / За ред.: Ю. І. Кундієва. Тернопіль: Укрмедкнига, 2015. 255 с.
5. Інформаційно - освітнє середовище [info.onmedu  
https://info.odmu.edu.ua/chair/occupational diseases and functional  
diagnostics /files](http://info.odmu.edu.ua/chair/occupational_diseases_and_functional_diagnostics/files)

## ОЦІНЮВАННЯ

*Форми та методи поточного контролю:* усний контроль, опитування, практичний, тестовий, самоконтроль та ін.

### Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

| Оцінка | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| «5»    | Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє знання під час інтерпретації даних лабораторних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення. |
| «4»    | Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, під час інтерпретації даних лабораторних досліджень робить деякі помилки, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.                |
| «3»    | Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, під час інтерпретації даних лабораторних досліджень робить суттєві помилки.                                                                |
| «2»    | Здобувач погано володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, в інтерпретації даних лабораторних досліджень.                                                                                                          |

### *Форми і методи підсумкового контролю*

До підсумкового контролю у формі заліку допускаються лише ті здобувачі, які виконали вимоги навчальної програми з дисципліни, не мають академічної заборгованості та їх середній бал за поточну навчальну діяльність з дисципліни становить не менше 3,00.

### **Самостійна робота**

Самостійна робота є складовою частиною навчальної діяльності і входить до кредитів ЄКТС кожного модуля та дисципліни в цілому. Вона включає:

- підготовка до практичних занять;
- виконання ІСРС;
- підготовка до підсумкового контролю;

Перевірка засвоєного матеріалу за тематикою самостійної роботи здійснюється на підсумковому модульному контролі.

## **ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізнь*

Форма одягу: медичний халат, шапочка, захисна маска, змінне взуття.



Обладнання: зошит, ручка.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Он-лайн заняття на кафедрі проводяться за допомогою системи дистанційного навчання Ms Teams. Кожен здобувач повинен своєчасно підключитися до вебінарної кімнати. Он-лайн заняття включає в себе демонстрацію навчальних матеріалів на екрані та усний діалог між викладачем та здобувачами.

#### *Використання мобільних пристроїв*

Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття. Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

#### *Поведінка в аудиторії*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.